

Hasselvej 40A – 8751 Gedved

Sproghandleplan i Hassel-Huset

Revideret sommeren 2020

Indledning

Sprog er menneskets indgang til andre mennesker og til verden, dermed er sproget et basalt element i livet, og grundlaget for det nære og det globale fællesskab. Det er igennem sproget at barnet får de bedste betingelser for udvikling og læring. Sprog har en inkluderende egenskab, da man via den anerkendende kommunikation kan inkludere alle børn og skabe sociale fællesskaber, og barnet via sproget håndterer konflikter og udfordringer.

Det er vigtigt, at vi har stor fokus på sprog i institutionen, da det nyfødte barn gennemløber en eksplosiv sproglig udvikling frem til skolealderen.

Jo før det lille barn bliver præsenteret for sprog gennem mødet med kommunikerende og nærværende voksne, des tidligere vil barnet udvikle et nuanceret og alderssvarende sprog og tilsvarende kan barnet blive sprogligt svækket, hvis der er fravær af opmærksomhed, interaktion og stimulering gennem dialog og udveksling ([Højen 2011](#)).

Den tidlige indsats er derfor uvurderlig for barnets mulighed for at udvikle gode sproglige kompetencer. Den tidlige indsats er desuden ensbetydende med en mindre indsats med større gevinst, sammenlignet med den sene indsats, der indbefatter en større indsats med mindre gevinst.

Derfor vil vi i Hassel-Huset have fokus på styrkelsen af barnets sproglige udvikling i alle dagens rutiner og aktiviteter, så sproget dermed er en fast del af barnets hverdag fra barnet er ganske lille, da udviklingen af de mest grundlæggende sproglige milepæle finder sted i barnets første tre år, hvor også barnets påvirkelighed er størst ([Maarssø 2010](#)).

(Kilde: Horsens kommunes hjemmeside omkring sproghandleplaner – www.handleplanforsprogogskriftsprog.com)

Pædagogisk læringsmål

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.*

Sproghandleplan – vuggestuen

Udviklingen af de mest grundlæggende sproglige milepæle finder som skrevet sted i barnets første 3 år (se bilag – milepæle i sproglig udvikling, Horsens kommune, 0-3 år), hvor barnets påvirkelighed også er størst. Tiden er en vigtig faktor. (Højen2011). Den tidlige indsats = mindre indsats med større gevinst. Sammenlignet med at den sene indsats = større indsats mindre gevinst. Alderssvarende sprog spænder vidt med stor variation på hvornår barnet tilegner sig sproget fra 0 -3 år.

Derfor ser vi hele tiden i vuggestuen på det enkelte barn, og er vi bekymrede for barnets sproglige udvikling, inddrager vi forældrene og tværfaglig enhed efter behov. De børn vi ser, har brug for det, deltager i ” Læseleg Mini” nogle gange om ugen.

Den generelle indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At tage udgangspunkt i de understøttende sprog strategier
2. At anvende babytegn til at understøtte sproget (Vibeke Manniche)
3. At skabe læringsmiljøer, som ligger op til samtale. Eks samling, garderobe, måltider. Børnene oplever genkendelighed ved faste rutiner og ord i de forskellige læringsrum
4. At være tydelige sproglige rollemodeller for børnene
5. At læringsmiljøet understøtter børns mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til, at de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
6. At det enkelte barn oplever at have en stemme i fællesskabet, og at barnet føler sig set, forstået og anerkendt.
7. At skabe hverdagsrutiner og gentagelser med mulighed for fælles opmærksomhed og turtagning i dialogen. Sætte ord på det vi gør, ser og oplever
8. At hverdagens aktiviteter og gentagelser giver mulighed for at lære nye ord og begreber i en meningsfuld sammenhæng førstehåndserfaring hvor de kan
9. At se, røre og gøre. (multimodal tilgang) eks hverdag ude i naturen og bruge alle sanser
10. At sang, rytmik og bevægelse er en del af hverdagsrutinerne. Sangkuffert konkrete
11. At fortælle, læse, pege i bøger, samt at bøger er let tilgængelige for barnet
12. At opdele i mindre grupper med fokus på nærvær, leg og kommunikation
13. At give børnene mulighed for at skrive og sætte ord på tegninger
14. At begrænse brug af sut når barnet er vågent
15. At hjælpe barnet til at sætte ord og tegn på egne følelser og oplevelser samt at få en begyndende forståelse for andres (materiale fri for mobberi)
16. At bruge gestik og mimik samt at betone ord (kropssprog)
17. At styrke mundmotorikken (fonologiske udvikling)
18. At lave tematisk sprogarbejde i forbindelse med temaer i hele huset eller i vuggestuen, tænker fokus ord ind. Eksempelvis et tema som kroppen, hvor fokus-ord er på kropsdele eller bevægelse som hoppe, snurre, trampe, løbe mm.
19. At øve grundfarverne og rim og remser
20. At forældre inddrages i dialog hjulet. (hjernen og hjertet 9-14 mdr. og omkring 2 år overgangssamtale til bh.)
21. At forældrene bliver tilbudt, at deres barn, kan få foretaget en sprogvurderes af deres barn, når de bliver 3 år
22. At personalet bruger deres faglighed omkring sprog i dialog, information og ved vejledning med forældre

Fokuseret indsats_(lille gruppe max 3 børn)

Nogle børn har i kortere eller længere perioder behov for særlig opmærksomhed og indsats fra personalets side.

Medarbejderne tilstræber:

1. At der arbejdes bevidst med de 10 sprogstrategier
2. At skabe læringsmiljøer, som ligger op til samtale. Eks samling, garderobe, måltider. Børnene oplever genkendelighed ved faste rutiner og ord i de forskellige læringsrum
3. At være tydelige sproglige rollemodeller for børnene
4. At læringsmiljøet understøtter børns mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til, at de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
5. At det enkelte barn oplever at have en stemme i fællesskabet, og at barnet føler sig set, forstået og anerkendt.
6. At drøfte barnets trivsel og udvikling på teammøder
7. At der udarbejdes en sprogvurdering som laves på baggrund af læringsmål fra dialog hjulet, milepæle i barnets sprogudvikling og TRAS (sprogtest) fra 2 år
8. At lave handleplan og tiltag
9. At barnet deltager i læse leg mini (dialogisk læsning) to gange ugentligt
10. At der arbejdes med barnet alene eller i mindre grupper i tilrettelagte (sang og sprog kufferter med konkrete, spil, førstehåndserfaringer og turtagning), alt efter barnets behov og nærmeste udviklingszone
11. At spare med husets sprogvejleder og evt. sprogkonsulent (PPR)
12. At forældrene inddrages, vejledes og informeres

Disse punkter og det daglige arbejde omkring barnet, varetages dels af primærpædagogen og personalet i vuggestuen.

Særlig indsats_(det enkelte barn)

Hvis den fokuserede indsats ikke har den ønskede effekt på barnets sprog.

Medarbejderne tilstræber:

1. At der fortsat arbejdes videre med sprogstrategier
2. At skabe læringsmiljøer, som ligger op til samtale. Eks samling, garderobe, måltider. Børnene oplever genkendelighed ved faste rutiner og ord i de forskellige læringsrum
3. At være tydelige sproglige rollemodeller for børnene
4. At læringsmiljøet understøtter børns mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til, at de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
5. At det enkelte barn oplever at have en stemme i fællesskabet, og at barnet føler sig set, forstået og anerkendt.
6. At inddele børnene i små grupper, hvor den sproglige udvikling styrkes
7. At samarbejde med tværgående enhed for læring (PPR), hvor der drøftes barnets sproglige udfordringer samt generelle udvikling og trivsel
8. At lave opfølgning på handleplan og tiltag
9. At inddrage forældrene
10. At der arbejdes med sproglige individuelle læringsmål
11. At barnet fortsat deltager i læse leg mini (dialogisk læsning)

Oversigt over barnets sproglige milepæle i udviklingen af ordkendskab

0-1 år	1-2 år	2-3 år
<p>Tidlig begrebsudvikling i samspil med den begyndende interesse for genstande</p> <p>Tidlig sprogforståelse af genstande og handlinger, der er forankret i konkrete og rutineprægede situationer</p> <p>I 7-9 måneders alderen er barnets evne til at deltage i situationer med <u>fælles opmærksomhed</u> udviklet, hvilket er altafgørende for tilegnelsen af ord og betydninger</p> <p>Begyndende brug af kontekstafhængig gestik såsom at vinke eller pege for at rette fælles opmærksomhed mod genstande</p> <p>Omkring 7-12 måneders alderen begynder barnet at forstå de første ord og reagerer på sit eget navn</p>	<p>Omkring 12 måneders alderen producerer barnet sit første ord, ofte rutineprægede ord såsom mad, tak, hej eller lydmalende ord såsom vov, grrr eller rap</p> <p>Markant større sprogforståelse end talesprog</p> <p>Gestik bruges nu også i leg, fx til at vise hvor stor barnet er. Brugen af gestik kombineres i højere grad med ord</p> <p>Omkring 20 måneders alderen starter den såkaldte ordforrådsspurts, hvor barnet tilegner sig nye ord og betydninger på daglig basis</p> <p>Et aktivt ordforråd på cirka 250 ord. Typisk substantiver og interjektioner, der er relateret til nære personer og genstande, fx vov, hej, far, ups, sut</p>	<p>Barnet forstår korte sætninger og kan udføre enkle beskeder og opgaver</p> <p>Barnet kan svare på hvem- og hvad-spørgsmål</p> <p>Barnet kombinerer flere og flere ord og kan så småt fortælle små historier, der dog stadig er situationsafhængig og knyttet til "her og nu"</p> <p>Brugen af overbegreber og kategorier udvikles</p> <p>Sproget indgår som en fast del af barnets leg</p> <p>Kommunikationen med andre er ikke længere afhængig af gestik og kropssprog</p> <p>Sproget bruges ikke kun til at benævne genstande, men også til at snakke om følelser og oplevelser</p> <p>Et aktivt ordforråd på cirka 600 ord, der knytter sig til barnets egen referenceramme</p>

Sproghandleplan i børnehaven. Ca 2,9 til 6 år

Når børnene bliver 3 år, bliver forældrene Hassel-huset tilbudt, at få lavet en sprogvurdering (via Rambøll) af deres barn. Hvis der er et barn, som vi personale vurderer har sproglige udfordringer og har brug for ekstra sprogudvikling, skal vi ifølge lovgivningen sprog vurderer det pågældende barn. I denne situation er det ikke et tilbud til forældrene. Ud fra hvilken score det enkelte barn har, bliver der lavet en handleplan og forskellige tiltag, ud fra den støtte barnet har brug for.

I forbindelse med skolestart bliver der udarbejdet en sproglig skoleparathedundersøgelse (via Rambøll) på alle børn i den måned barnet fylder 5 år. Ved at lave skoleparathedundersøgelsen har personalet på stuen mulighed for at hjælpe og støtte de børn, vi kan se, har sproglige udfordringer ud fra undersøgelsen. Vi har valgt at lave undersøgelse på alle børn, da det er med til at give et godt billede af hvad der kunne arbejdes mere med i forhold til at gøre hele gruppen skoleparat såvel som den enkelte. Forældrene inddrages og der laves fælles mål og måske en handleplan og forskellige tiltag, ud fra hvilken score undersøgelsen viser.

Generelle sprog indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At tage udgangspunkt i de understøttende sprogstrategier
2. At skabe læringsmiljøer, hvor den sproglige udvikling kan styrkes.
3. At udvikle barnets sprog i de forskellige læringsrum i dagligdagen. Eksempel hverdagsrutinerne. (garderobe, badeværelset, måltider)
4. At få en dialog med det enkelte barn om det, som han/hun er optaget af, i læringsrummet barnet befinder sig i.
5. At den sproglige udvikling styrkes i børnefællesskabet og legen
6. At der arbejdes med fokus ord, som omhandler de temaer, som der arbejdes med
7. At der tales anerkendende til børnene og sættes ord på dagligdags ting, som er tilpasset det enkelte barns alder
8. At børnenes inddrages i de daglige rutiner, eks. ved borddækning, rydde op, klargøring af diverse aktiviteter
9. At snakke om det vi laver, sætte ord på børnenes handlinger og hjælpe med at sætte ord på
10. At der holdes fælles samling hver dag, hvor vi snakker om årstiden, hvilken dag og måned det er. Børnene er med til at bestemme hvilke sange og fagtesange der skal synges. Børnene øver sig på at stille sig op foran sine venner og sige noget. Eller tages der emner op, hvor børnene deltager i dialogen eller andre ting, som barnet har brug for at snakke om.
11. At lege med rim og remser, farver, former og begreber, tal, ord og bogstaver
12. At musik og rytmik bruges i dagligdagen
13. At der spilles spil, såsom vendespil, vildkatten og billedlotteri
14. At bøger er tilgængelige for børnene og vi arbejder med historiefortælling og dialogisk læsning
15. At hverdagens aktiviteter og gentagelser giver mulighed, at lære nye ord og begreber i meningsfulde sammenhæng
16. At den voksne understøtter en multimodal tilgang, hvor børnene kan se, røre og gøre. Hvor børnene med deres sanser erfarer verden, f.eks. den kreative del af læse leg
17. At børnegruppen deles i mindre grupper med fokus på nærvær, leg og dialog
18. At give børnene adgang til papir og skrive/tegneredskaber, og støtte dem i deres begyndende interesse for skriftsproget

Fokuseret indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At der arbejdes med de 10 sprogstrategier
2. At skabe læringsmiljøer, hvor den sproglige udvikling kan styrkes
3. At udvikle barnets sprog i de forskellige læringsrum i dagligdagen. Eksempel hverdagsrutinerne. (garderobe, badeværelset, måltider)
4. At få en dialog med det enkelte barn om det, som han/hun er optaget af i læringsrummet barnet befinder sig i.
5. At den sproglige udvikling styrkes i børnefællesskabet og legen
6. At der arbejdes med fokus ord, som omhandler de temaer, som der arbejdes med
7. At udarbejde en sprogvurdering, TRAS og BCB screening
8. At foretage en handleplan og tiltag for det enkelte barn
9. At det enkelte barn deltager i læse leg (dialogisk læsning) sammen med en lille gruppe børn
10. At der arbejdes med Fri for mobberi i dagligdagen
11. At der laves en lille gruppe, hvor sproget støttes, evt. turtagnings-lege, spille vildkatten eller vendespil, lege med farver, former, begreber, synge sange eller rim og remser
12. At have et tæt samarbejde med forældrene, hvor der vejledes og informeres om deres barn

Særlige indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At der fortsat arbejdes med de 10 sprogstrategier
2. At skabe læringsmiljøer, hvor den sproglige udvikling kan styrkes
3. At udvikle barnets sprog i de forskellige læringsrum i dagligdagen. Eksempel hverdagsrutinerne - garderobe, badeværelset, måltider.
4. At få en dialog med det enkelte barn om det, som han/hun er optaget af i læringsrummet barnet befinder sig i.
5. At den sproglige udvikling styrkes i børnefællesskabet og legen
6. At der arbejdes med fokus ord, som omhandler de temaer, som der arbejdes med
7. At det enkelte barn drøftes på en konference, hvor både forældre og pædagogen på stuen fortæller om barnets sproglige udfordringer, samt generelle udvikling. Tværgående enhed for læring deltager
8. At have et tæt samarbejde med Tværgående enhed for læring i forhold til sparring
9. At have et tæt samarbejde med forældrene, så tiltagene i børnehaven også foregår hjemme, så der er noget genkendeligt og gennemgående begge steder
10. At der foretages handleplan og tiltag for det enkelte barn
11. At der laves systematisk data over barnets sproglige udvikling
12. At der foretages en TRAS og BCB screening hver 3. måned, for at følge barnets sproglige udvikling
13. At der foretages en sprogvurdering hver halve år, for at kunne følge barnets sproglige udvikling
14. At barnet fortsat deltager i læse leg (dialogisk læsning) 2 gange om ugen i en lille gruppe

Understøttende sprogstrategier

BRUG ÅBNENDE SPØRGSMÅL

FØLG BARNETS INTERESSE

FORTOLK OG UDVID HVAD BARNET SIGER

HJÆLP BARNET MED AT SÆTTE ORD PÅ

VENT PÅ BARNETS SVAR

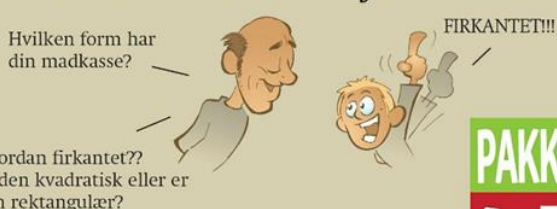
RELATER TIL NOGET BARNET KENDER

FORKLAR ORD BARNET IKKE KENDER I FORVEJEN

UDNYT DE SPROGLIGE KOMPETENCER BARNET HAR I FORVEJEN

LEG MED SPROGET NÅR DET ER MULIGT

RET IKKE BARNETS FEJL DIREKTE

PAKKEN
SPROG